

A Csehország védőszentjeként is számon tartott keresztény vértanú szobra jelenleg a budajenői Tante Susanne étterem udvarán áll, ahová feltalálási helyéről, Budakeszről került 1998-ban. Mióta Bucsics Imre, a szobor eddigi gondozója már nem tulajdonosa az étteremnek, budakeszi civil szervezetek, elsősorban a Budakeszi Szépitő Egyesület a közel háromszáz éves alkotás Budakeszre való visszaillesztését és köztéri felállítását kezdeményezték.

A szobor megmentését magára vállaló budakeszi régész, Siklósi Gyula a szobor történetét így foglalta össze:

Nepomuki Szent János a XIV. század közepén született a dél-csehországi Pomukban, amelyet ma Nepomuknak neveznek. Jan Nepomucký, a prágai Szent Vitus székesegyház kanonokja, érseki helynök volt 1389-től. Egyházának jogaiért szembeszállt még IV. Vencel királlyal is, aki ezért kegyetlenül megkínóztatta és 1393-ban a Moldva folyóba dobatta. Mártírhalálának okát egy legenda azzal magyarázza, hogy mint Zsófia királynő gyóntatója, a gyónási titkot a királlyal szemben is megőrizte. Folyóba dobott holttestének helyét öt ragyogó csillag jelezte. A gyónási titok védőszentje egyben a

jezsuita rend, a haldoklók, a hidak és a vizekben vagy azok közelében veszedelemben forgók patrónusa is.

Az egyház 1729-ben szentté avatta. Az egyre „népszerűbb” szent kultuszát az osztrák birodalom területén a XVIII. században tudatosan terjesztették. Egyre több szobrárt állították fel, elsősorban hidakon (ennek egyik legszebb példáját látjuk a Balaton melletti Örvényesen, a vízimalom közelében), ám gyakran helyezik el folyók, patakok partján vagy templomokban.

Legtöbb szobra természetesen Csehországban található, ezek közül a legnevezetesebb, Johann Brokoff alkotása, a prágai Károly-hidat díszíti, mártírhalálának helyszínét. Nepomuki Szent Jánost papi öltözkében (reverendában, karingben), fejére helyezett biréttal ábrázolják, kezébe általában feszületet helyeztek. Több ábrázoláson azonban a nyelvét tartja a kezében vagy ujját helyezi a szája elé, ezzel jelképezvén azt, hogy a gyónási titkot a haláláig megőrizte. A legendájában szereplő öt csillag glóriaként övezheti a fejét, de ez a jelkép a talapzatán is megjelenhet, mint például a szent Mórón felállított szobra esetében.

A Budai-hegyvidék területén több Nepomuki Szent János szobor áll. Ezek közül talán a perbáli a legkedvesebb és a budaörsi a legrészletesebben kidolgozott. Mindkettő a XIX. században készült. Mindenképpen említésre méltó Budajenő hasonló korú Nepomuki Szent János szobra.

A tájegység talán legősibb Nepomuki Szent János kultusza azonban Budakeszin lehetett. Mint azt Jautz M. Flamina nővér, Budakeszi földrajznak jeles ismerője már 1939-ben lejegyezte, a falu első német lakosai igen korán, 1713. július 17-én harangot szenteltek a tiszteletére, pedig

ekkor még meg sem történt szentté avatása!

Az újonnan 1761-1766 között épült barokk templom ormát is díszítette egy Nepomuki Szent János szobor, amelyet sajnos helyreállítás nélkül eltávolítottak, sőt a templomban is megcsodálható egy Jan Nepomucký kanonok tiszteletére szentelt mellékoltár.

Nepomuki Szent János budakeszi szobrát az 1700-as évek közepe táján állíthatták annak a hídnak a közelében, amely a Fő utca tengelyében folyó kanálison ívelt át a Fő utca és az Erdő utca találkozásánál. Eredetileg a szobor a Fő utca 211. udvarán a kerítés belső oldalán állott, ám az ötvenes-hatvanas évek nem kedveztek az erkölcsi tartását a halála árán is megőrző kanonok szobrának: „műértő kezek kisbaltával szétverték. Siklósi Gyulának csak a rendszerváltás után merték elmesélni a szemtanúk a szobor elpusztításának történetét, megmutatva a még meglévő talapzat két töredékét.

Korabeli analógiák segítségével a szobrot Varga Zoltán szobrász-restaurátor rekonstruálta a Siklósi Gyula nevével fémjelzett 1100 éves Budakeszi Műemlékei Alapítvány támogatásával. Az elkészült mű felállítására Budakeszin 1997-ben mégsem kerülhetett sor, ugyanis a római katolikus egyházközség a felállítását nem támogatta, így azt az önkormányzat sem engedélyezte. Budakeszi jeles történelmi emléket Budajenő fogadta be, a település plébánosa szentelte fel a Tante Susanne étterem kertjében 1998 májusában, mivel a szent emléknapja május 16.

A tervek szerint a szobrot hazaszállítása után a budakeszi Bagolyvár előtti kis ligetben vagy a plébániatemplom lépcsőfeljáratának oldalában, a patakmederhez közel helyeznék el.

Koós Hutás Katalin

Így írtak Budajenőről száz évvel ezelőtt...

Budajenő a biai járásban fekvő kisközség 157 házzal és 973 r. kath. vallású, németajkú lakossal. Postája Páty, távirója Zsámbék és vasúti állomása Torbágy. Egyike a legrégebb községeknek, mely már a tatárjárás előtti korszakban fennállott és a telki apátság pusztája volt, elvéve Boros-Jenő név alatt is. 1247-ben Rév-Jenő néven említetik és ekkor a Kartal nembeli Mochornak voltak itt részei, melyeket az esztergomi egyháznak hagyományozott. 1264-ben a Kartal nembeli Péter és Ferencz itteni birtokait V. István ifjabb király a margitszigeti apácáknak adományozta. 1499-ben Boros-Jenő néven szerepel.

1543-ban a törökök elpusztították és ettől kezdve Pusztá-Jenő a neve. Buda várának visszafoglalása után, 1700-ban, midőn a telki apátság ismét helyreállott, melyet a Szent Benedek-rend bécsi skót rendháza vett birtokába, a pusztá benépesítése iránt intézkedés történt. A Benedek-rend helyreállította a régi, elpusztult egyházat, mely II. Rákóczi Ferencz szabadságharcának kitörése előtt még fennállott. A telepítés 1703-ban vette kezdetét, de közbejött a szabadságharc, azt egy időre megakasztotta. Annyi kétségtelen, hogy 1708-ban már voltak itt német telepesek. A szatmári békekötés utána német birodalmi szászok

és a frankok kerületéből is számosan telepedtek le e helységben, melynek 1724-ben már 374 lakosa volt; az 1739. évi kolerajárvány alatt azonban nagyobb részük elhalt. Pótlásukra az apátság Németországból új telepeseket hozatott. 1882-ig a telki benedekrendű apátság volt a helység földesura. A róm. kath. templom 1756-ban épült. Jelenleg a helység legnagyobb birtokosa a m. kir. közalapítvány.

Magyarország Vármegyei és Városai: Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye szerkesztette dr. Borovszky Samu kiadta az Országos monográfiai Társaság Budapest 1910.

